

Harmanecké noviny

Spoločenské noviny zo života občanov a histórie obce Harmanec

December 2018

Ročník XII.

Číslo 4

Vážení spoluobčania!

Opäť sú tu Vianoce a blížiaci sa nový rok. Možno si v duchu povzdychneme, že tento krásny čas trvá len krátko. Žijeme uponáhľaný život a o to viac vítame tak prepočetné pozastavenie sa. Takým malým pozastavením sú pre nás Vianoce, čas, keď sme si bližší ako inokedy a snažíme sa zabudnúť na problémy. V úprimnom ľudskom porozumení a ľudskom dotyku je tajomstvo a bohatstvo života. Tak by to malo byť nielen počas Vianoc, ale aj počas každodenného života.

Vianoce a Nový rok sú obdobím, keď sa každý snaží byť s blízkymi, keď si viac uvedomujeme silu priateľstva, lásky, úcty a obetavosti.

Zažívame vzájomnú spolupatričnosť, náklonnosť svojich najbližších, no hlavne cítime tú prevzácnu vôňu domova. Tá nás v duchu tradícií zvoľáva k rodičom, k najbližším, jednoducho tam, kde sme doma. Veď Vianoce sú predovšetkým sviatkami rodiny a domova. Dúfam, že onedlho našu obec Harmanec zasype biela perina jemného snehu. Belosť, symbolizujúca čistotu duše, vždy priťahovala predstavivosť človeka a s ňou spoločne aj svetlo, lúče z

blikajúcej sviečky – symbol blížiacich sa Vianoc, ktoré určite rozžiaria plamene horiacich sviečok, osvieti naše srdcia, naše vnútro. Veď každý z nás s vďakou prijíma teplé ľudské svetlo, pohladenie či pohľad a svet sa stáva zrazu krajším.

Opäť nám klopú na dvere vianočné sviatky, čas radosti, zázrakov a prianí. Pripravme sa teda na ne spoločne a vychutnajme si ich so všetkým, čo k nim patrí.

Milí spoluobčania! Chcem sa Vám poďakovať za pomoc a podporu pri budovaní a zveľaďovaní našej obce a v mene celého obecného zastupiteľstva, v mene všetkých pracovníkov obce, ale aj osobne Vám zaželať do nasledujúcich krásnych dní - nech sú naplnené spolupatričnosťou človeka k človeku. Prajem Vám vnútornú silu, stály zmysel pre radosť z malých i veľkých vecí života. Veľa zdravia, životnej iskry, lásky a potešenia z najbližších a ľudí blízkych Vášmu srdcu.

Zaželať si nádherné Vianoce a pokoj v duši nech sa udrží aj po celý budúci rok 2019.

Henrieta Ivanová, starostka obce

***Veľa krásnych chvíľ v príjemnej atmosfére Vianoc,
mnoho osobných a pracovných úspechov
v novom roku 2019***

***Vám praje starostka obce, poslanci OZ, zamestnanci obce
a redakčná rada Harmaneckých novín.***

Takto ste rozhodli

Henrieta Ivanová,
starostka obce

Milí spoluobčania,
po prvýkrát počas môjho pôsobenia v pozícii starostky obce sa predstavujeme prostredníctvom našich novín aj takýmto spôsobom. V priebehu niekoľkých rokov sa do našej obce prisťahovalo veľa nových obyvateľov, ktorí nepoznajú zástupcov obce, a preto sa im predstavíme aj vizuálne.

Som presvedčená, že ste sa v tohtoročných voľbách rozhodli správne, pretože všetci poslanci, či už sú to staronoví, alebo celkom noví poslanci, patria k tým, na ktorých sa môžem s dôverou obrátiť pri riešení akýchkoľvek našich spoločných problémov a pri spolupráci na akciách či aktivitách v obci.

Henrieta Ivanová, starostka obce

Marián Pohančaník

Peter Chladný

Zdenko Danko

Peter Ľachký

Ján Roháč

Štefan Ťažký

Katarína Dlhošová

Na ustanovujúcom verejnom zastupiteľstve konanom dňa 5. 12. 2018 boli zvolené komisie zložené z poslancov OZ:

Komisia finančná a správa obecného majetku - predseda komisie: **Marián Pohančaník**

Komisia stavebná, riešenie opráv a údržby komunikácií na území obce - predseda komisie: **Ján Roháč**

Komisia vzdelávania mládeže a športu - predseda komisie: **Peter Chladný**

Komisia kultúry - predseda komisie: **Katarína Dlhošová**

Komisia priestupkov a verejného poriadku - predseda komisie: **Zdenko Danko**

Komisia verejného záujmu školstva a rozvoja školských zariadení - predseda komisie: **Peter Ľachký**

Komisia životného prostredia, udržiavania zelených plôch v obci - predseda komisie: **Štefan Ťažký**

Milí spoluobčania,
ďakujeme Vám za prejavenu dôveru v komunálnych voľbách v našej obci. Snahou nás všetkých bude aj v tomto volebnom období dokázať, že sme dobrý tím zapálených ľudí, ktorí spolu so starostkou obce a spolu s vami dokážu meniť veci v našej obci k lepšiemu a krajšiemu Harmancu.

Poslanci obecného zastupiteľstva

Vítali sme nových občanov

Nesmelým bozkom začína rozprávka, končí sa úsmevom malého dieťatka. To nie je rozprávka, to je už život sám, nech veľa šťastia priniesie Vám.

V stredu dňa 3. októbra 2018 rodičia v náručí doniesli svoje detičky Ninku, Miu, Mirka a Matiaska na slávnostné uvítanie našich nových „občiankov“ do života.

V príjemnom prostredí obradnej miestnosti ich vrelo privítali pani Ivanová, starostka obce, poslanci OZ a zamestnankyne úradu.

Niektoré novonarodeniatka pospínkávali a niektoré pozorovali, čo sa okolo nich deje – a možno si chceli zapamätať tento krásny deň.

Deti zo základnej školy vytvorili kultúrny program a zarecitovali básničky v sprievode pani riaditeľky Kohútovej.

Po programe sa všetci zapísali do Pamätnej knihy obce. Mamičky si prevzali kvietok s malým darčekom a pamätnou knižkou, do ktorej môžu zapisovať prvé zážitky svojho dieťatka.

A nastalo fotografovanie. Rodičia s blízkymi si takýmto spôsobom „zapísali“ tento uvítací deň v živote ich narodeného dieťatka.

Vitajte medzi nami, Ninka Vlkovičová, Mia Pačisková, Mirko Mališka, Matiasko Jasenský (a Adamko Luža)!

Želáme vám veľa zdravia, šťastia, aby ste životnú cestu mali čo najspokojnejšiu. Vám, rodičia, veľa trpezlivosti. Vytvorte svojim ratoľestiam šťastný domov, do ktorého sa budú radi vracieť.

Každé dieťa je dobrodružstvom do nového života – príležitosťou zmeniť starý vzor a urobiť nový.

Kristína Beňová

Pod'akovanie

Naša dcérka Erika si svoj nevšedný deň chcela zachovať v pamäti na jednom veľmi atraktívnom mieste v Harmanci. Pri malej vodnej elektrárni, kde sa krúti veľké koleso strážené vodníkom, vznikli nádherné fotky z jej svadobného dňa. V tú sobotu nám prišlo horúce slnečné počasie, ktoré obohatilo „interiér“.

Veľmi si vážime ochotu majiteľa pána Františka Zárubu a jeho súhlas vstúpiť do tohto priestoru. Touto cestou mu ďakujeme.

Rodičia Šlosárovci

Prostredníctvom Harmaneckých novín mladomanželom želáme, aby sa im koleso šťastia na spoločnej ceste životom vždy láskou krútilo.

Kristína Beňová a redakcia HN

Čarovná dolina

V druhej polovici 19. storočia si banskobystriická smotánka rada chodila za flámovat' do neďalekého Harmanca. Obzvlášť si obľúbili prekrásnu, úzku, tichú dolinu zvanú Cenovo. Ona sa však správne a spisovne volá Veľké Cenovo, ale za tie roky sa vžil jednoduchý názov: CENOVO. A nielen to. Paničky jej dali aj ďalší názov: „Čarovná dolina.“

Hostia sa tu vždy dobre cítili pri príjemnej a lahodnej hudbe Paľa Baloga, Lajoša Tóniho, majstrov huslí z Hungárie, alebo keď im prišla zahrať z papierne fabrická kapela. Cez sobotu, nedeľu, alebo sviatky, bola čarovná dolina vždy obsadená. Zvykli si tu chodiť aj úrady, školy, rôzne spolky aj remeselníci. Vychváleným kuchárom týchto akcií bol Dr. Samuel Bothár, hlavný mestský lekár. Bývali tu fantastické zábavy a bály. Čarovná dolina skutočne mala svoje čaro. A tak si priblížme jej históriu tak, ako ju poznáme z archívov, novín, alebo aj vlastných spomienok.

Kedysi dávno, v 16. storočí, sa tu objavili drevorubači, ešte pred nimi geológovia hľadajúci drahé kovy, vojenský topograf, potom Matej Bel so svojim veľkým skicárom, staviteľia hút, a to všetko zvedavo pozorovali domáci obyvatelia - divá zver. Veru tak, lebo nič iné tu vtedy ešte nebolo, okrem obrovského množstva stromov. Po stáročiach, keď už boli stromy vyrúbané a zostali len holé kopce, bol veľký súdny spor, čo patrí eráru a čo mestu. Vyriešil to až „Kompromis proces“, po súdnom spore, ktorý trval niekoľko desiatok rokov.

A museli prejsť ešte storočia, keď tu v roku 1829 pán Franz Sigmund Leicht postavil fabriku na papier a tým vdýchol život celej doline a novej usadlosti, ktorá nemala ešte ani meno, začali hovoriť: „Kolónia“. A fabrika si bez šibnutia čarovného prútika vyžadovala pre svoju činnosť často niečo, čo sa síce vrchnosti nie vždy páčilo, ale nakoniec zakaždým presadilo. A tak najpálčivejším problémom bola voda. Dosť

statok vody, ktorá síce vyvierala na každom kroku, ale dostať ju do papierne bol poriadny kumšt. Postavil sa akvadukt, zo susednej dediny dostal vodu a ten nad vstupom do Cenovskej doliny prechádzal vo výške vraj 30 metrov. No, nezdá sa nám to, ale nebudeme sa hádať.

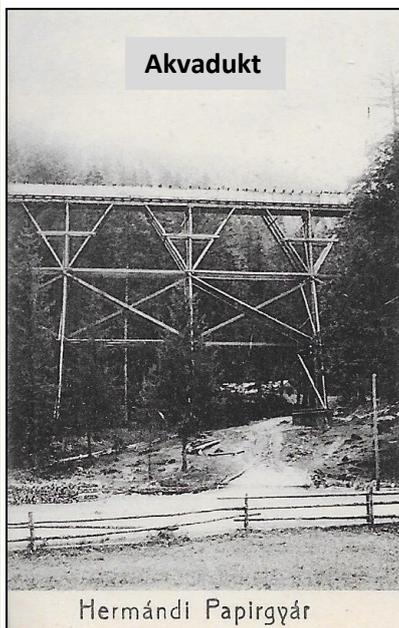
Po pravej strane úzkej poľnej cesty o pár rokov neskôr v šesťdesiatych rokoch

20. storočia po komplikovanej terénnej úprave bola postavená budova pre zamestnancov lesov. Táto budova nemá plyn ani dodnes. Ešte pred pár rokmi tu dožíval Paľko Biely, chatrný borec mušej váhy, ktorého každý večer porazil K.O. majster alkohol. Hore vyššie v kopci, na veľkú radosť medvedov, mal včelín Rudo Dutka. Aj starý most cez potok bol posunutý o pár metrov nižšie, kde je dodnes. Pred 11 rokmi za mostom, na brehu potoka bola zásluhou dnes už nebohého pána farára Daniela Bédiho a Štefana Chamaja postavená prícestná kaplnka, ktorá je zasvätená Svätej rodine. Sú i patrónmi obce. Sú tu pre všetkých občanov, bez ohľadu na ich vierovyznanie. Áno, aj pre ateistov. Že to bola svojho času skvelá myšlienka, dokazuje aj to, že pri sviatku „dušičiek“ tu horelo naraz 75 sviečok. O kilometer vyššie na rázcestí stála kedysi Semanova chata. V poradí druhá. Bývali tu skvelé žúry, aj bitka o piatej. Prvá bila do očí potentátom, tá druhá zase závistlivcom. Najlepšie, keď človek nič nemá.

Po ľavej strane od vstupu do doliny nám beží v ústrety Cenovský potok. Skackajúc po skalách budú jeho chladné vlny našim sprievodcom. Hneď za mostom tu za starých dobrých čias trónil obrovský bordel. Množstvo drobných chlievov, skládok, garáží a skrýš – spolu ich bolo viac ako 40, boli vďačnou témou turistom z Nemecka a Holandska na filmovanie a fotografovanie. Nik nechcel veriť, že sa tohto „bohatstva“ raz obec zbaví. Ved' ešte za hlbokých čias Laca Púchyho to malo byť zlikvidované. Ale ako, keď sa našli občania, ktorí mali snahu to legalizovať! Zostane veľkou zásluhou vtedajšej starostky Helenky Vajsovej a vtedajších poslancov, že mali dosť odvahy poraziť veterne mlyny. Tvár doliny sa razom zmenila. A zmenila sa na nepoznanie.

Lenže aj v tomto bordeli bolo občas veselo. Hrali sa tu karty. Aj o drobné. Maxo Celan, Jožko Babjak, Fero Sláma a mnohí ďalší. A bolo tu množstvo spomienok a príhod. Na Jana Schmída, ako zo stávky rozhryzol živú žabu, o futbale, o vojne, o povstaní. Vtom vynikali hlavne Revúčania. A Ferko Sláma, veľký fanúšik Slávie Praha, údajný svetobežník, ktorý na všetko kontroval: „Já tam byl“. A tak sa stalo, keď sa Revúčania pohádali, kto a kde mal skrýšu cez povstanie, vysvitlo, že mali bunker pod hnojiskom, kde ich určite nik nebude hľadať. A hádka pokračovala. A kde ste mali vy, há, no povedz, kde? V p..i, odsekol ďalší. Na to zabručal Fero Sláma: „Já tam byl!“ A na tomto „historickom“ mieste dnes tróni iný František, pracovitý a obdivovaný Záruba. Jeho dielo je pýchou, ktorú v lete obdivovali aj Arabi, aj Nemci, aj Angličania, aj chladní severania. No, molodec. Technika boľšaja.

No ešte kedysi pred polstoročím tu boli zásobníky - bazény na vodu pre papieren. Hovorilo sa im „tajchy“. Čistili sa pravidelne každý rok cez generálne opravy. Ak bo-

Akvadukt

Hermándi Papirgyár

Pokračovanie zo str. 4

lo chladno, Dežo Fuchs priniesol proletárom z labáku denaturák. Odtiaľto viedla ďalej lesná cesta k čerešňovej aleji, obľúbenej to trase vychádzok mladých i starších domorodcov. Peter Vaník tu strávil stovky hodín pri príprave bežeckých tratí. Po tajchoch tu bol prízemný murovaný internát. Tu býval so svojím pochybným svokrom za čas aj Tóno Môcik, strojvedúci na PS 6, ktorý neskôr prešiel pracovať do Štúrova. Svokor bol podivín, keď šiel spať, dával si pod vankúš sekeru, čo ak ho chcú okradnúť. Síce nič nemal, ale ani o to nechcel prísť! Dnes na tom mieste stoja pekné garáže. Z tajchov sa jeden predsa len zachoval a je tam dnes rybné hospodárstvo, ktoré vzorne spravuje „starý otec“ Milan Rečkovič. V areáli je aj chata, ktorá mala postupne viacerých majiteľov a o ktorej sa dlho tradovalo ako šuška, že v 68. roku, keď prišli Rusi, odtiaľto vysielal Slobodný slovenský vysielateľ, to sa nám však nepotvrdilo. Čo však vieme celkom presne, je fakt, že tu kedysi na ceste bola uzamykateľná rampa. Vstup do čarovnej doliny povoľoval MNV.

Kúsok vyššie sú ešte i dnes základy ubytovne pre dievčatá, ktoré robili u lesov, najčastejšie z dolniakov. Táto budova sa stala obeťou podpaľačstva 9. mája už ani nevieme, v ktorom roku. O pár metrov vyššie je neporiadok mesta, ktoré tu chce vybudovať lyžiarsky skokanský mostík. Je to tretí pokus, na tom istom mieste. Ten prvý bol v roku 1942, ten druhý bol začiatkom 60. rokov, a neskorší reprezentant ČSSR Jožko Lepko tu skočil vtedy 35 metrov.

Povyše bola kedysi udržiavaná a čistená zdrž vody, kde sa v studenej vode deti radi kúpali. Dnes je celé zanesené. Ešte vyššie si mládenci zhotovili odpočívadlo a grill a kedysi obľúbený medokýš len slzy roní. Studničku pitnej vody obnovili Láďo Šimko a Miloš Artim. Popri ceste vyviera aj liečivá voda a v potoku je stále možné nájsť zbytky najdlhšieho žľabu na splavovanie dreva v dĺžke 6 km až z Mátavy. Je tam aj kamenný mostík s rokom 1942. A potom je ešte zle zabezpečený areál pitnej vody a Vargova chata, odkiaľ sa výletníci obyčajne vracajú. Liečivé rastliny tu v doline kedysi vedecky zbieral, tuším ako posledný – Láďo Miletný.

Čarovnú dolinu často navštevovali aj maliari. Július Flache tu namaľoval „Kolibu v Harmaneckej doline“, nachádza sa v galérii v Mikuláši a Oskar Herritz namaľoval

„Harmaneckú dolinu“ a obraz kúpil Viliam Puschmann. Boli však aj smutnejšie chvíle.

Na Vianoce 26. decembra 1895 riešil svoju beznádejnú situáciu robotník z Harmanca Kordník tak, že vzal dve svoje malé deti a vrhol sa s nimi do vody. Ráno ich našli zamrznutých vo vode.

5. septembra 1899 ženy donášajúce mlieko z Riečky do Harmanca, našli 35-36-ročného mŕtveho muža z Banskej Bystrice. Bol to Ján Donoval, ktorého roztrhli vnútorné plyny.

29. júna 1902 našli robotníci v tajchu mŕtvu 18-ročnú Hildu Rieglerovú, krásnu a študovanú dievčinu, dcéru Michala Rieglera, strojvedúceho v papierni. Prípado sa nikdy nepodarilo vyšetriť.

Partizánsky súd vo VKÚ odsúdil na smrť zastrelením štyroch ľudí. Boli popravení v Cenove.

Po potlačení povstania boli v Cenove popravení dvaja partizáni. 4. 11. 1949 boli tu pochovaní traja rumunskí vojaci.

Jozef Donoval z Kordík, pracovník VKÚ zahynul pod traktorom v Cenove.

František Bulla - prezývaný „Francúz“, s jednou drevenou nohou, býval na internáte v Cenove. Z lávky spadol do potoka a utopil sa.

Pred niekoľkými rokmi tu ukončil svoj mladý život obsesími Ondrej Brašeň.

8. marca 2018 zabil padajúci strom drevorubača Jána Kuráka v doline Cenovo.

Cenovo - čarovná dolina. Kedysi tu chodilo množstvo ľudí. Bolo miestom stretávok. Zdalo sa, že v mesiacoch, keď padajú hviezdy, všetky letia k vám. Bola tu napísaná nejedna báseň a ani ste nepostrehli, že jar sa presunula do leta a čas neuveriteľne rýchlo letí v tejto modernej dobe a zrazu vám na šatách pristane zlatožltý lístok a vzápätí aj krvavočervený. Je to neklamný dôkaz toho, že je *trištvrté na jeseň* a príde zima. Do našej obľúbenej doliny sme aj s Dandinkom kedysi tak radi chodili a boli sme tu tak neuveriteľne šťastní, hádam aj preto, že sme nemali nikoho na ministerstve. Teraz akoby niekto šepkal: „...bacha, zima už nie je pre vás, zatvárame čarovnú dolinu.“ Bol čas prísť a prišiel čas odísť.

Michal Kiššimon

Spomínali sme na harmanecké kino

V piatok 12. októbra sme prežili pekný večer v slávnostne vyzdobenej telocvični, pri pekne prestretých stoloch pre viac ako sto hostí. No a hostia prišli, len pár miest zostalo prázdnych.

Nasledoval už tradičný príhovor pani starostky, ale tentoraz nebol tradičný. Samozrejme, že všetkých srdečne privítala, ale predovšetkým s veľkou úctou pripomenula históriu priestorov, v ktorých sa tohtoročná slávnosť Mesiaca úcty k starším konala. No a u hostí, najmä rodákov z Harmanca, vzbudila veľkú pozornosť. V tej chvíli sa iste mnohí v spomienkach vrátili do čias svojej mladosti, keď tu nebola telocvičňa, ale vychýrené Kino Partizán.

Alenka Chladná citovala z knihy **Banskobystrické kiná v čase - čas v kinách**, v ktorej sa píše aj o histórii harmaneckého kina.

Celú históriu budovy, v ktorej sa mnoho rokov prevádzkovalo kino, nebudeme citovať z knihy, my si pripomenieme, len tú časť histórie kina, na ktorú si mnohí žijúci Harmančania ešte pamätajú.

Kino Partizán otvorili 27. 10. 1948, a to 16 mm zvukovým českým filmom Mestečko na dlani, ktorý sledovalo 212 divákov, hoci oficiálna kapacita dosahovala len 190 miest. Z nich podľa dobovej klasifikácie bolo 24 na balkóne, dolu 70 prvých a po 48 druhých a tretích miest. Vedúcim kina bol od vzniku Arnold Mattoš, jedným z ďalších premietáčov Vojtech Kalina a pokladníčkou Viera Majorová.

Kino patrilo už začiatkom 50. rokov 20. storočia k najlepším zariadeniam KS ČsŠF, a to nielen v ukazovateli plnenia plánu návštevnosti, ale aj v plnení plánu tržieb bufetu, ktorý mala pod palcom E. Nosterčíková. V druhej polovici tohto decénia i začiatkom 60. rokov ponúkalo minimálne 15 celovečerných predstavení mesačne. Začiatky v stredu, štvrtok, sobotu a nedeľu boli stanovené na 19:30, detské predstavenia v nedeľu o 16. hod. Kino prevádzkovala miestna osvetová beseda, zodpovedným na tomto úseku činnosti bolo kvarteto Čavoj, Gavlas, Groh, Gavlasová. Za rok 1962 harmanecké kino MNV Partizán vyhodnotili ako najlepšie v okrese, pričom jeden obyvateľ navštívil kino za rok v priemere 28,3-krát.

Oveľa neskôr mohli občania navštevovať filmové predstavenia v kine MNV Partizán už v širokouhlejšej projekcii. K zamestnancom a zamestnankyniam prevádzky kina patrili Eva Ďurišová, Eva Faturevová, Marcela Dudášová, uvádzačka bola Melánia Semanová, dovoz filmov mali na starosti Milan Rečkovič, František Schmidt. Lístky do kina predávala aj pani Helena Fuksová. Vedúcim kina bol naďalej Mattoš, premietáčom a zodpovedným za propagáciu Vladimír Haring, ktorý absolvoval zaškolenie v bratislavskej Harmónii, kde získal na túto činnosť licenciu. Operatérmi boli aj Dušan Mikloš, Ladislav Knapčok a Dušan Haluška, pokladníčkou bola Helena Gogová.

Pokračovanie zo str. 6

Kotúče s filmami sa vozili na železničnú stanicu v Uľanke. Program kina sa stal pravidelnou súčasťou obsahovej náplne fabrikou vydávaného mesačníka *Cesta vpred* i reklamnej tabule pred vchodom do kina.

V roku 1986 sa ocenenia od KZ SPF dočkal správca kina Arnold Mattoš, o tri roky neskôr na Deň pracovníkov kultúry si vyznamenania prevzal aj operatér Vladimír Haring. 31. 12. 1988 odišiel vedúci kina Mattoš do dôchodku, od 1. 1. 1989 ho nahradil Ivan Rakšányi.

V novšej budove, kde našiel sídlo MNV, sa takisto nachádza kinosála, v ktorej sa premietalo v 80. rokoch. Kino sa do týchto priestorov presťahovalo koncom roku 1983, premietali sa tu širokouhlé filmy a bola zakúpená nová aparatura. Fungovalo ako zariadenie miestneho osvetového strediska MNV (vstupné v rozmedzí 1 - 10 Kčs).

Stredisko v tom čase pracovalo v zložení Haluška, Petránová, Roštárová, Bereš a Kiššimon.

Dnes je v priestoroch, kde sa predávali lístky a odkiaľ sa premietalo, pohostinstvo Pohoda.

Kino ukončilo svoju činnosť začiatkom deväťdesiatych rokov, po zdokonalení televíznych vysielaní. To sú fakty o histórii harmaneckého kina uvádzané a citované z knihy **Banskobystrické kiná v čase - čas v kinách.**

No a práve v týchto priestoroch sme oslavovali úctu k starším a spomínali na premietanie takých filmových hitov ako bol film *Majster kat* alebo *Poklad na Striebornom jazere* a mnoho ďalších, v tých časoch skutočne filmových trhákov. Pred kinom sa stretávali páriky, do kina sa chodilo „randiť“. Pekné spomienky.

Ale aby sme nezabudli pochváliť tento slávnostný večer. Ako pokračoval? Potom už bolo len veselo. Postarala sa o to živá ľudová hudba.

Deti z MŠ a ZŠ vystupovali na ozajstnom pódiu v Harmanci po prvýkrát a program sa im vydaril. Škôlkari tancovali, spievali, školáci sa ukázali ako básnikári, speváci a dokázali, že ani angličtina im nie je cudzia. Základná umelecká škola sa prezentovala so svojim úspešnými žiakmi.

Po slávnostnej večeri sa zabával a tancoval každý, kto mal chuť. Pani starostka, zamestnanci obce a poslanci sa starali o hostí ako správni hostitelia.

Bol to slušný, úctyhodný a slávnostný večer.

Ďakujeme Vám.

Iveta Roháčová

Každý, kto vyrastal v rodine, vie, ako očakávanie narodenia dieťaťa zmení celý jej chod. Zrazu sa všetko točí len okolo toho človečika, ktorý sa má narodiť. Akosi prirodzene idú do úzadia všetky ostatné veci. Nie preto, že by boli nedôležité. Jednoducho preto, že nás bude v rodine o jedného viac. A to mení naozaj všetko. Miesto v dome, naše vzájomné vzťahy, ktoré budú obohatené o ďalšieho člena rodiny, mení sa ekonomická situácia... Všetko.

A ak sa toto všetko mení v čase pred narodením dieťaťa, nezriedka sa po jeho narodení toho zmení ešte viac. Určite pribudnú povinnosti a s istotou ubudne spánku. Všetko sa točí okolo toho bezbranného uzlíka, ktorý potrebuje nepretržitú starostlivosť. A ak sme vnímaví, akosi nám pomaly dochádza, že nič, ale naozaj nič už nie je také, ako doteraz.

Tak nejako je to aj so slávením Vianoc. Narodí sa Dieťa, ktoré definitívne a navždy zmení život človeka. Veď si stačí prečítať len tých pár zmienok o jeho narodení v Betleheme. Mení sa život pastierov. Mení cesta mudrcov od Východu – teda spôsob ich života. Mení sa situácia na kráľovskom dvore v Jeruzaleme, kde o jeho narodení len počuli. Mení sa život Márie a Jozefa, ktorí sa ocitajú v nezávideniahodnej situácii, keď musia utekať, aby malému Ježišovi zachránili život. Jeho narodenie spôsobí takú spoločenskú zmenu, že svet prestane počítať vek od východu z Egypta či návratu z Babylonského zajatia; od založenia Ríma či jeho pádu. Narodenie Ježiša Krista je tak dôležitým okamihom dejín, takou nevysloviteľnou zmenou v živote ľudskej rodiny, že dejiny sa zrazu počítajú „pred“ a „po“ Kristovi. Moderne, snád v domnení falošnej tolerancie či dedičstva totality, niektorí používajú radšej výraz „pred naším letopočtom“ či „nášho letopočtu“. Taká drobnosť a pritom tak dôsledná snaha vytlačiť Ježiša z ľudského života.

On sa stal Darom. Pre Teba. On sám je zvesťou o nekonečnej láske Boha k človeku. Áno, On prišiel, aby zmenil Tvoj život. Môj život. Život každého človeka.

Ak si pripomíname jeho narodenie slávením Vianoc, tak na tento rozmer nemôžeme zabudnúť. Ak sa zo sláve-

nia Vianoc vytratí Narodenie Pána, stratia svoj význam. Znamenalo by to zabudnúť na toho, ktorý sa stal Darom z milosti a lásky Otca úplne zadarmo. Potom ľahko podľahneme pokušeniu kupovať stále drahšie dary a nimi merať veľkosť lásky. Ak zabudneme na Darca, ktorý sa stal Darom, nebudeme schopní darovať sami seba, nedokážeme zmeniť naše ubolené vzťahy, vzdať sa pocitu krivdy a možno ani túžby po pomste. Ak sa zo slávenia Vianoc vytratí rozmer vytúženého príchodu Dieťaťa, stratíme zmysel pre túžbu konať dobro.

Veľmi Ti prajem, aby si nestratil citlivosť srdca. Aby si sa nebál žiť každý deň v roku to, čo slávime na Vianoce: stretnutie s Dieťaťom, ktoré svojou Láskou mení všetko.

Keď si v týchto dňoch pripomínaš jeho príchod, nezapudni sám, sama sebe pripomenúť aj to, že prichádza, chce prísť aj do Tvojej rodiny práve preto, aby všetko bolo inak, aby už nič nebolo také, ako doteraz. Neprichádza preto, aby si bol milý či milá len pár dní. Nechce prísť preto, aby si z Tvojho domova vyhodil lásku spolu so stromčekom. Ani preto, aby Tvoja доброта pominula spolu so snehom. Ježiš prichádza, aby v Tvojom srdci spravil podstatnú zmenu. Skús malého Ježiša obdarovať. Skús počas celého roka nezabúdať, že jeho životný štýl môže a má byť aj tým Tvojím.

Práve Vianoce – Narodenie Pána – Ti pripomínajú, že víťazstvo sa nedosahuje násilím, ale láskou. Nie šliapaním po druhých, ale poníženosťou. Nie nafukovaním sa a prázdny dokazovaním moci, ale pokorou. Áno, sú to všetko čnosti, ktoré sa tomuto svetu zdajú slabé, neúčinné a možno aj bláznivé. No sám Boží Syn Ti svojím narodením ukazuje, aké sú mocné, dôležité a múdre. On, ktorý zanechal svoju nebeskú slávu sa stal bezbranným dieťaťom, aby si sa nebál k nemu priblížiť. Všemohúci sa stal bezmocným. Kvôli mne, kvôli Tebe.

Chcem Ťa pozvať. Nájďme si čas; len pár chvíľ. Zamyslime sa spolu nad týmto tajomstvom. Možno Ťa pohľad na Dieťa uložené v jaslách zrazí na kolena tak, ako mňa. Možno sa tak z vďačnosti staneš dosť malým, aby si prosil o odpustenie. A možno sa na tých istých kolienach staneš dosť veľkým na to, aby si nielen prosil, ale aj dával odpustenie tým, ktorí Ťa ranili. A Tvoj život už nikdy nebude ako predtým, lebo objavíš, že pokojná radosť z odpustenia a dar trpezlivej lásky je viac ako úzkoprsá túžba po pomste či sebazničujúci postoj nenávisťi.

Nech novonarodený Boží Syn premení Tvoj život v stretnutí s Ním.

O tento dar prosím pre Teba pri jasličkách. K tomu Ti so srdca žehnám a vyprosujem milostiplné prežitie sviatkov Narodenia Pána a mnoho pokoja v srdci počas celého nastávajúceho roka.

o. tomáš

JUBILANTI

60 rokov

Vlasta
Danková
Anna
Rečkovičová

65 rokov

Daniela
Hudáčková, Ing.

Želáme Vám radosť zo života,
lásku a porozumenie od vašich najbližších.

Narodili sa

Oliver

Fekiač
23.11.2018

Privítaj každý nový deň a teš sa
z drobných chvíľ šťastia,
ktoré ti život prináša.
Nech sa pohoda a spokojnosť
stanú kľúčom k tvojmu šťastiu.

Spomíname

Dňa 12. 12. 2018 uplynulo 10 rokov, čo nás
navždy opustila pani

Júlia Vajdová

Za tichú spomienku ďakujeme všetkým, ktorí na ňu
nezabudli.

S láskou v srdci spomínajú priatelia a známi.

Spomíname

Bolesťou unavený tíško si zaspal, zanechal si
všetkých, čo si miloval. S tichou spomienkou k hrobu
chodíme, pri plameni sviečok na Teba myslíme.

Dňa 24. 12. 2018 uplynie 25 rokov, čo nás
navždy opustil náš milovaný manžel a otec

Pavol Rečkovič

S láskou spomína manželka Anna,
dcéra Zuzka s rodinou a syn Paľko.

Opustili nás

Dňa 9. 12. 2018 nás navždy opustila pani

Alena Baisová

Venujme jej tichú spomienku.

Milí čitatelia,
teší nás, že prispievate do našich novín.
Nielen spomienkami, blahoželaniami svojim
príbuzným, priateľom a známym, ale aj
zaujímavými článkami, či príbehmi zo života.

Ďakujeme Vám za spoluprácu počas celého
uplynulého roka.

Redakčná rada Harmaneckých novín

VIANOCE VO SVETE

Ani sme sa nenazdali a už sú tu opäť Vianoce. Gazdinky vypekajú voňavé koláčiky, budeme zdobiť stromčeky a deti už netrpezlivo čakajú na darčeky od Ježiška. K našim Vianociam neodmysliteľne patrí kapustnica, oplátky, šalát s rybou, opekance. Ale viete, ako vyzerajú a chutia Vianoce v iných krajinách?

Napríklad v **Ukrajine** slávia Štedrý deň 7. januára, tak ako v mnohých krajinách, kde je hlavnou cirkvou pravoslávna cirkev, ktorá sa pri sviatkoch riadi podľa juliánskeho kalendára.

Hlavné vianočné jedlo sa nazýva Svätá večera a podáva sa na Štedrý večer (6. januára). Tradične sa v tento deň drží veľmi prísny pôst, kedy ľudia nesmú celý deň jesť a piť môžu len vodu, ktorá bola požehnaná v kostole. Jedlo má zvyčajne 12 pokrmov, ktoré predstavujú 12 učeníkov Ježiša. Hlavné jedlo je často sladká kaša z pšenice. Medzi ostatnými jedlami nechýba ukrajinský boršč, plnené pirohy, ryba, dusené mäso v kapuste, syrový koláč a chlieb.

Miestnosť, v ktorej sa večeria, je vyzdobená kyticou z pšeničných klasov, ktorá je spojením s mŕtvymi, ktorí žijú v spomienkach celej rodiny.

Vo **Fínsku** nosí darčeky Joulupukki, ktorý má podobu kozy. Podľa legiend kozí muž voľakedy žiadal ľudí o darčeky, postupom času sa z neho ale stal darca, ktorý darčeky rozdáva. Koziu podobu si však nechal doteraz. Fíni majú odjakživa veľmi vrúcny vzťah k zvieratám a tak na ne nezabúdajú ani na Vianoce. Mnohí farmári dodnes vešajú na stromy otiepku pšenice, loj a orechy, ktoré sú určené zvieratám.

24. decembra Fíni raňajkujú sladkú kašu a slivkový džús, potom ozdobujú stromček a okolo tretej poobede, keď je vo Fínsku už tma, odchádzajú na cintorín zapáliť sviečky za svojich mŕtvych. Zasněžené fínske cintoríny v tento večer pripomínajú rozprávkovú krajinu. Voľakedajšie tradičné jedlo – rybu naloženú v soli – na Štedrý večer nahradilo bravčové stehno, ktoré sa pečie v pekáči spolu s mnohými druhmi zeleniny. K mäsu a zelenine podávajú fínske gazdinky zemiakovú kašu. Ako dezert sa podáva ryžový náky s lekvárom a nasekanými mandľami. Jedna mandľa je skrytá aj vo vnútri náky a kto ju nájde, bude mať šťastie celý nasledujúci rok.

Hoci je v **Argentíne** počas Vianoc teplo, tieto sviatky sa tešia veľkej obľube – v krajine žije mnoho katolíkov, ktorí slávia advent aj Vianoce. Domy bývajú krásne vyzdobené svetlami a zelenými vencami s červenými, zlatými a bielymi kvetmi. Darčekom sa obdarováva len blízka rodina.

Hlavné jedlo sa podáva veľmi neskoro – mnohokrát až po 22. hodine, keď je teplota vzduchu už aspoň trochu znesiteľná. Rodiny sa zhromažďujú v záhradách a pri griloch. Populárnymi jedlami sú grilovaná hydina, ale aj pečené bravčové kolená alebo pečená kozľacina. K tomu plnené paradajky, zeleninové šaláty a vianočný puding. O polnoci žiaria na nebi ohňostroje a papierové lampášiky, ktoré Ar-

gentínčania púšťajú k nebu.

V **Austrálii** prichádzajú Vianoce na začiatku letných prázdnin, ktoré trvajú od polovice decembra do začiatku februára. Mnohí využívajú sviatky na kempovanie v prírode. Ak ľudia zostanú doma, ozdobujú svoje príbytky a záhrady vencami a osvetlením. Mnohé domy a ulice súťažia medzi sebou o najkrajšiu svetelnú výzdobu. Po celej krajine sa konajú slávnostné sprievody, ktoré spievajú vianočné koledy, záznamy zo sprievodov vysielajú aj miestne televízie, keďže sa na nich zúčastňujú slávne austrálske osobnosti. Keď sa Santa dostane do Austrálie, vymení soby za klokanov a svoje teplé oblečenie za menej teplé. Na druhý sviatok vianočný väčšina ľudí chodí na návštevy a často si grilujú priamo na pláži.

Keďže **USA** sú multikulturálnym štátom, aj Vianoce v tejto krajine sú zmesou zvykov a tradícií. Mnoho zvykov je podobných tým vo Veľkej Británii, Francúzsku, Taliansku, Poľsku a Mexiku. Najdôležitejším dňom je 25. december, kedy deti nachádzajú darčeky pod stromčekom. Tradičné jedlo potomkov západnej Európy tvorí pečený moriak alebo šunka s brusnicovou omáčkou. Nechýba tradičný ovocný puding poliaty brandy a vaječný koňak, tekvicový koláč a koláčiky plnené kandizovaným ovocím. Rodiny s koreňmi vo východnej Európe preferujú jedlá z kapusty, údeného mäsa a pečených klobások.

Vo **Francúzsku** sa líšia Vianoce podľa jeho oblastí. Sever má totiž podstatnú odlišnosť v tom, že deti dostávajú darčeky už na Mikuláša. Zvyšok krajiny slávi Vianoce v rovnaký deň, ako aj my. Deti dávajú v tento deň pred kozub svoje čižmy a čakajú, či im v noci niečo donesie Otec Vianoc. Ten však nechodí sám a jeho zlý spoločník rozdáva odmeny v podobe imaginárneho výprasku tým, ktorí počas roka neposlúchali.

Hostina je typicky pre túto krajinu veľmi pestrá. Tak ako v USA, tiež sa im na stole objaví moriak s gaštanovou plnkou. Ten je však doplnený aj takými pochútkami ako ustrice, bagety, párky, šaláty, ovocie a vyprázaná hus. Špecialitou je vianočný koláč v tvare polena, ktorý sa polieva roztopenou čokoládou. Na juhu krajiny robia navyše bochník v tvare kríža, ktorý sa rozdelí medzi všetkých stolovníkov a jeden kúsok sa musí nechať pre chudobných.

V **Japonsku** je len veľmi málo kresťanov, a tak Vianoce nie sú štátnym sviatkom. Klasickým „vianočným jedlom“ je biely múčnik so šľahačkou, jahodami, čokoládkami a Santa Claus ozdobami. Ďalej sa podáva ešte vyprázané kurča (momentálnym trendom je KFC). Darčeky si deti rozbaľujú na druhý deň ráno. Obľúbenou hudbou nie sú koledy, ale Beethovenova deviata symfónia. Prenikli sem západné vianočné ozdoby plné svetiel. Celá výzdoba však väčšinou zmizne už 25. decembra a nahradia ich tradičné šintoistické ozdoby hlásajúce príchod Nového roku, ktorý je na rozdiel od Vianoc veľkou udalosťou.

Martina Kovalčíková

Zelené pleso a Belianska jaskyňa

A je to tu znovu, po roku spoločná turistika, na ktorú sa nám prihlásilo viac ako tridsať turistov. Cieľ je jasný, Zelené pleso. Ráno o 6:15 zraz pred autobusovou zastávkou Cenovo, odchod smerom na Vysoké Tatry. Máme dve trasy. Jedna pre menej náročných a druhá pre tých, čo sa neboja náročnejších trás. Obe cesty však majú jeden cieľ. Po asi 2 hodinách cesty autobusom sme zaparkovali pri parkovisku Biely potok a prvá skupina tých menej zdatných výraža na svoju trasu. Druhá skupina pokračuje cca 10 km do Tatranskej Kotliny. Tu začína túra pre zdatnejších. Smer - chata Plesnivec. Prestávka, posilnenie a za-

slúžené čapované pivečko. A ide sa ďalej na Veľké biele pleso. Medzi tým prvá skupina dorazila do cieľa. Nám to bude trvať ešte zhruba 1 hod., pokiaľ sa

stretieme, ale neponáhľame sa, užívame si hory. Stretnutie na chate Brnčalka s oboma skupinami bolo veľmi príjemné. Každý bol viac ako nadšený, plný dobrej nálady a po príjemnom posedení spokojne opúšťame toto nádherné miesto vo Vysokých Tatrách. Odchádzame smerom na ubytovňu v Starom Smokovci. Druhý deň ešte navštívime Beliansku jaskyňu a krásne strávený víkend je za nami. Touto cestou sa chceme poďakovať obci Harmanec za príspevok na turistický oddiel. Ďakujeme.

Heslo: hory, lesy, vypime si!

Róbert Zajac

Stolnotenisový turnaj v Harmanci dopadol pre domácich vynikajúco

V sobotu 15. decembra sa v priestoroch telocvične v Harmanci uskutočnil pravidelný, každoročný stolnotenisový turnaj. Na turnaji každý rok pribúda súťažiacich a zúčastňujú sa ho aj hráči zo širšieho okolia. Medzi stálice turnaja patrí veľmi kvalitný hráč Juraj Hybský z Badína, ale turnaja sa zúčastňuje aj poslanec mesta Banská Bystrica Vladimír Sklenka a ďalší. Kvalita turnaja sa každý rok zvyšuje.

Na turnaji sa súťažilo v troch kategóriách - muži, ženy a deti. Potešiteľným faktom tohtoročného turnaja bola vysoká účasť v detskej kategórii.

V detskej kategórii na 1. mieste skončil Adrián Necpal z Banskej Bystrice, na 2. mieste Samuel Chladný z Harmanca a na 3. miesto Martin Beľa z Harmanca. Púťové zápasy aj v ženskej kategórii, kde na 1. mieste skončila Helena Slašťanová z Harmanca, na 2. mieste Margita Gavlasová z Harmanca a na 3. mieste Alena Chladná z Harmanca. Najväčšiu pozornosť však pútala kategória mužov. Kvalitu harmaneckých stolnotenisových hráčov potvrdil Ján Roháč, ktorý vo finále turnaja zdolal Juraja Hybského z Badína, ktorý vyhral predchádzajúce dva ročníky turnaja. O tretie miesto zviadli medzi sebou krásny zápas Ján Žabka a Miroslav Mališka, obidvaja z Harmanca, ktorý skončil 3:2 na sety. Ján Žabka tak obsadil bronzovú priečku. Ale aj výkon domáceho Miroslava Mališku, ktorý

sa turnaja zúčastnil po prvýkrát, si zaslúži obrovské uznanie.

Na záver je potrebné poďakovať organizátorovi turnaja, obci Harmanec a jej dvom poslancom - Peťovi Chladnému a Jánovi Roháčovi, ktorí organizačne zabezpečili turnaj na vysokej úrovni. Poďakovanie patrí aj Banskobystrickému samosprávnemu kraju, ktorý finančne podporil konanie turnaja a obci Harmanec za podporu.

Vladimír Sklenka a Peter Chladný

Znovu otvoril naše Vianoce

ĎAKUJEME, MIKULÁŠ

Podvečer v sobotu 8. decembra sa začal jeden z najkrajších adventných večerov pre deti. Aj keď ten najkrajší, štedrovečerný im žiadny večer nenahradí.

Spolu s Mikulášom sme už tradične otvorili naše Vianoce. Ľudí, no najmä detí, bolo na školskom dvore neúrekom. Pozvánky poslal Mikuláš všetkým deťom. No a keď sa zotmelo, prišiel. Položil úvodné kolo otázok a začal sa venovať tomu najdôležitejšiemu - rozdávať bohaté balíčky. Niektoré deti sa osmelili a odpovedali na jeho zvedavé otázky, iné sa ostýchali a nepovedali radšej nič.

Mikuláš bol naozaj štedrý, nezabudol na žiadne dieťa. Nezabudol ani na dospelých. Postaral sa aj o to, aby každý dospelý dostal nie balíček, ale dobrý sladký punč, no predovšetkým pekný predvianočný večer. Taký spoločný, slávnostný večer s vianočnými koledami, kde sa znovu

stretla skoro celá dedina. Malí, veľkí, mladí, starí, no školský dvor bol veru plný.

Ale tento večer patril predovšetkým deťom. Niektorým sa rozbúchalo srdiečko, niektoré mali aj slzy strachu na tvári, ale väčšina z nich bola pripravená s básničkou, pesničkou. Bohatá nádielka v balíčkoch však zbavila strachu a neistoty aj tých najbojazlivejších.

Zásľuhu na tom, aby bol tento mikulášsky večer taký vydarený, má však veľa ľudí, ktorým treba poďakovať. Pani starostke, poslancom OZ, zamestnancom obce, no a, samozrejme, Mikulášovi. Ďakujeme nielen za deti, ale aj za všetkých, ktorí prišli a zabavili sa. Lebo adventný predvianočný čas je práve o tom, robiť si navzájom radosť a byť jednoducho spolu.

A aj také Vianoce Vám želim, buďte všetci spolu.

Iveta Roháčová, šéfredaktorka

Foto: M. Gavlasová